

İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİ ZAMANI TƏLƏBƏLƏR ARASINDA MƏDƏNİYYƏTLƏRƏRASI VƏ KOMMUNİKATİV KOMPETENSİYALARIN FORMALAŞDIRILMASI

Mədəniyyətlərərası ünsiyyətin geniş yayıldığı müasir dövrdə xarici dil tədrisi prosesində mədəniyyətlərərası kommunikativ bacarıqların inkişafı mühüm rol oynayır. Xarici dilin tədrisi zamanı mədəni fərqlər nəzərə alınmalıdır, çünki onlar gündəlik həyata və ünsiyyətə böyük təsir göstərir. Müxtəlif mədəniyyəti təmsil edən insanların bir-biri ilə kommunikasiya qurmaq ehtiyacı zəmində ortaya çıxan bu faktor xarici dilin tədrisində mühüm rol oynayır. "Mədəniyyətlərərası kommunikasiya kontekst olaraq ünsiyyətin tədrisinin effektivliyində mədəniyyətin kontekstual təsir dairəsindən asılıdır. Xarici dildə ünsiyyətə yiyələnmək mədəniyyətin kommunikasiya təsiri ilə bağlıdır" [2, səh.113]. İngilis dilini öyrənmək tələbələr üçün vacibdir, çünki bu, populyar mədəniyyəti daha yaxşı başa düşməyə, beynəlxalq konfrans və tədbirlərdə iştirak etməyə imkan verir. İngilis dilini mənimsəyən tələbələr dünyanın istənilən ölkəsində təhsil ala bilərlər. Lakin xarici dilin tədrisi zamanı mühüm bir faktor – mədəniyyətlərərası dialqon qurulmasının vacibliyini də unutmaq lazımdır. 2 İnsanlar təmsil etdikləri mədəniyyətə mütabiq olaraq normalan, davranışları, obyektləri və insanları fərqli qavrayır, sərhədi edir və qiymətləndirirlər. Eyni mədəniyyətə aid olan insanlar eyni bir cəmiyyətdə yaşadığı zaman heç bir problem ortaya çıxmır. Amma fərqli mədəniyyətləri təmsil edən insanlar arasında yeni şəraitə uyğunlaşmaq bacarığı və tolerant dəyərlər mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Müasir dövrdə qrammatik bilgilərlə yanaşı, mədəni aspektlərə diqqət yetirən və müxtəlif mədəniyyətlərə tolerant münasibət bəsləyən xarici dil müəllimlərinə böyük ehtiyac var. Xarici dillərin tədrisində mədəniyyətlərərası dialqon əhəmiyyətinə dair araşdırmalar tələbələrə öyrəndiyi dilin mədəniyyətini dərk edərək, tələbələrin bu sahədə bacarıqlarını inkişaf etdirməyə kömək etməyə məqsədi daşıyır.

Tədqiqatçıların fikrincə, kommunikativ səriştə "başqa dildə, mədəniyyətlərə mənsub insanlarla öz dillərində effektiv və uyğun ünsiyyət qurmaq bacarığıdır" [9, səh.70]. Hazırda bəzi universitetlərin xarici dil şöbələrində mədəniyyətlərərası ünsiyyət dərslərinə rast gəlmək olar. Xarici və mədəniyyətlərərası təhsilin əsas məqsədi real mədəniyyətlərərası əlaqələrə hazırlamaq üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Tələbələr xarici dili mənimsəməklə həmin ölkənin mədəniyyətini analizir və bu faktor tələbələrin mədəniyyətlərərası səriştəsinin formalaşmasını və müvafiq ölkənin xarici kodunun açılmasını əsas hissəsidir. Tələbələr əsas kommunikativ tərəfdaşı xarici dil müəllimidir, ona görə də təlim prosesində müəllim həlledici rola malikdir. Müəllim ondan daxili istifadə qaydalarını bilməli, həm də təlim prosesində erkən kommunikativ situasiyaları modeləşdirməlidir. Tədris olunan materialın və onun mənimsənilməsinə ayrılan saatların sayının çox olması müəllimləri sinif işinin təşkilinin yeni səmərəli yollarını axtarmağa və praktiki problemlərin həllində kommunikativ fəaliyyətin artırılmasına kömək edir. "Mədəniyyətlərərası baxımdan ədəbiyyat dərindən tanımaq üçün, öz mədəniyyətini yaxşı dərk etmək üçün, müxtəlif mentalitetlərin qarşılaşması və tanınması üçün bir vasitədir" [1, səh. 212].

Dialqon konsepsiyasına əsaslanan xüsusi kursda işgüzar ingilis dilinin tədrisinin məzmunu, təhsilin həqiqiliyi, peşəkarlıq dərəcəsi tələbələrin mədəniyyətlərərası səriştənin mənimsənilməsinə faktiki olaraq təmin edə bilər. 3 Tələbələr işgüzar ingilis dilindən istifadə etmək bacarığının formalaşdırılması qarşılıqlı əlaqədə öyrənməni əhatə edən interaktiv tədris metodlarından istifadə etməklə həyata keçirilə bilər. Müasir araşdırmaçılara görə, xarici dil müəllimləri bir sıra mühüm mədəniyyətlərərası bacarıqlarına malik olmalıdır. Bunlar mədəni amillər haqqında biliklər, mədəni kimliyin komponentlərini dərk etmək bacarığı, mədəni fərqliliklərə açıq olmaq və güzəştə getmək bacarığıdır. Bu xüsusiyyətlərə malik olan müəllimlərin başqalarının müəyyən etdiyi yanaşmaları mənimsəməkdənsə, tələbələrin həqiqətən nəyə ehtiyacı olduğunu təxmin edə bilən və bu ehtiyaqlara uyğun olaraq öz yollarını müəyyənləşdirən əsl peşəkarlar kimi yetişdirilməsi vacibdir [7, səh.13]. Kommunikativ səriştə dil vasitəsi ilə ünsiyyət qurmaq bacarığı, yeni ünsiyyətin digər iştirakçıları ilə qarşılıqlı əlaqə prosesində müxtəlif situasiyalarda dil və nitq normaları sistemindən düzgün istifadə edərək fikirlərini ifadə etmək bacarığıdır. Unutmaq olmaz ki, dialqon bacarığı bu və ya digər fərdin şəxsi keyfiyyəti deyil, onun formalaşması ünsiyyət prosesində öz əksini tapır.

Müvafiq xüsusiyyətlərin mənimsənilməsi xarici dildə ünsiyyətin bütün funksiyalarının vəhdət halında mənimsənilməsinə əhatə edir: informativ, tənzimləyici, emosional qiymətləndirici və etiket. "Kommunikativ səriştənin formalaşması müəyyən bir ünsiyyət şəraitində xarici dildən adekvat istifadə etmək bacarığı və bacarıqlarının mənimsənilməsinə əhatə edir. Xarici dilin tədrisində kommunikativ səriştənin inkişafının perspektivli forması tədrisin oyun və rollu elementlərinin tətbiqidir" [4, səh. 4]. Xarici dil vasitəsilə ünsiyyətin müəyyən edilmiş funksiyalarını həyata keçirmək üçün bu vasitələri mənimsəmək, nitq fəaliyyətinin əsas növlərində istifadə etməyi bacarmaq, müəyyən regional reallıqları, nitq və nitqdən kənar davranış xüsusiyyətlərini bilmək lazımdır. Tədris olunan ölkənin sosial-mədəni kontekstində bütün bu bilik və bacarıqlara yiyələnmək lazımdır. Beləliklə, xarici dildə ünsiyyətin mənimsənilməsi çoxsəviyyəli, çoxşaxəli prosesdir və kommunikativ səriştə təhsilin zəruri nəticəsi kimi çıxış edən mürəkkəb, çoxkomponentli bir hadisədir. 4 Bu gün ümumi dünyaya nəzarətdə, xüsusilə Avropa ölkələrində xarici dil müəllimi hazırlığı təcrübələrinin iş dünyasının tələblərinə uyğun və global dəyişikliklərə paralel bir şəkildə getdiyini görmək olar. Avropa Komissiyasının 2004-cü il tarixli hesabatında bəzi Avropa ölkələrində xarici dil üzrə müəllim hazırlığı proseslərində mədəniyyətlərərası prinsiplərə üstünlük verilir [10, səh.84]. Tələbələrin mədəniyyətlərərası səriştəsinin inkişaf etdirməyə yönəlməmiş ingilis dilində işgüzar ünsiyyətin öyrədilməsi üzrə xüsusi dialqon konsepsiyasına əsaslanır və aşağıdakılarda nəzərdə tutur: 1. sosial, humanitar və sosial-iqtisadi fənlərin məzmununun inteqrasiyası; 2.

təhsil prosesinin situasiya şərtliyi; 3. müəllimlər və tələbələr arasında tərəfdaşlıq; 4. işgüzar ünsiyyətin tədrisinin interaktiv və multimedia formaları; 5. şagird fəallığını və yaradıcılığını stimullaşdıran kommunikativ təlim metodları; 6. tələbələrin yüksək muxtariyyət dərəcəsi. Mədəniyyətlərərası kompetensiyaların inkişafına yönəlməli xüsusi kursda işgüzar ingilis dilinin tədrisi məzmununun komponentlərinə ünsiyyət situasiyaları, mövzular, mətnlər, linqvistik, regional və mədəniyyətlərərası biliklər, dil bacarıqları, nitq və intellektual bacarıqlar, özünütəsdiqləmə testləri daxildir. Tələbələr ingilis dilində işgüzar ünsiyyətə hazırlamaq üçün mədəniyyətlərərası səriştənin formalaşmasına diqqət artır. Bu ünsiyyət sahələrində tələbələr xarici dildə düzgün ünsiyyət qurmaq bacarıqlarına, beynəlxalq biznes etikası kodeksi ilə müəyyən edilmiş davranış etikətinə və intellektual bacarıqlara yiyələnilirlər. İşgüzar ingilis dilinin tədrisinin seçilmiş interaktiv metodları təlimin məzmununa adekvatdır və seçmə xüsusi kurs kontekstində qabaqcıl səviyyədə tələbələr arasında dialqon qabiliyyətinin inkişaf etdirilməsi məqsəd və vəzifələrinə nail olmağa yönəlib.

Situasiya problemlərinin həlli metodu, peşəkar yönümlü layihə metodu mədəniyyətlərərası təlimlər, işgüzar oyunlar, rol oyunları kimi təhsil prosesinin təşkil formalarında həyata keçirilir. 5 XXI əsrdə qloballaşma, post-sənaye və informasiya cəmiyyətinə keçid, mədəniyyətlərərası qarşılıqlı əlaqələrin inkişafı və genişlənməsi, kapitalın sosial rolunun artması kimi daimi dəyişikliklərin sosial prosesi kimi təqdim olunur. Mövcud geocoğiyə və geomədəni vəziyyət insanları müasir dünyada birgə yaşamağı öyrətməyə məcbur edir ki, bu da dünyanın digər mədəniyyətlərinin və xalqlarının nümayəndələri ilə səmərəli və qarşılıqlı faydalı dialqon qurmağı öyrənmək deməkdir. Bu prosesdə mühüm rol müxtəlif linqvoetnik cəmiyyətlərdən olan insanlar arasında anlaşma və əməkdaşlıq üçün yeganə körpü kimi görünən dillərə, xüsusən də xarici dillərə aiddir. Bununla belə, tolerant baxış formalaşmadan dil bilmək praktiki olaraq faydasızdır. Məhz buna görə də tələbələr zəruri bacarıqlara yiyələndirmək üçün xarici dillərin tədrisi zamanı müvafiq problemlərə diqqət yetirmək zəruridir. Tədqiqatçıların təklifinə görə, qeyd olunan anlayışları ünsiyyət zamanı istifadə olunan dilin meyarına əsaslanaraq sərhədləndirmək lazımdır. Yəni, mədəniyyətlərərası səriştə öz ana dilindən istifadə edərək başqa mədəniyyətlərin nümayəndələri ilə ünsiyyət qurmaq bacarığıdır, lakin digər mədəniyyətlərin nümayəndələri ilə xarici dildə qarşılıqlı əlaqə mədəniyyətlərərası kommunikativ səriştəyə uyğundur [6, səh.70;5,səh. 2].

Mədəniyyətlərərası kommunikativ səriştənin formalaşması ilə bağlı xarici dillərin tədrisinin ümumi məqsədləri tələbə şəxsiyyətinin, onun müxtəlif növ zehni fəaliyyət növlərini həyata keçirməsinə imkan verən iradə, qabiliyyət və şəxsi keyfiyyətlərin idrak, pragmatik və pedaqoji formalaşdırılmasında ibarətdir. Həm dil, həm də mədəni fərqli dünyagörüşünə malik müxtəlif ölkələrin nümayəndələri ilə sosial qarşılıqlı əlaqə şəraitində öz mədəniyyətlərinin həddlərindən kənara çıxaraq, mədəni kimliyini itirmədən mədəniyyətlər arasında vasitəçilik keyfiyyətlərini qazanmaq lazımdır. Bu məqsədin inteqrativ xarakteri onu təşkil edən aspektlərin: pragmatik, koqnitiv və pedaqoji aspektlərin qarşılıqlı əlaqəsində üzə çıxır. Beləliklə, xarici dildə ünsiyyət qurmağı öyrətmək konkret praktiki tapşırıqları yerinə yetirilməsini tələb edən sosial-mədəni bilik və bacarıqları 6 mənimsənilməsinə nəzərdə tutur. Koqnitiv aspekt xarici dildən fərqli bir dili, yeni mədəniyyəti öyrənməklə, habelə mədəniyyətlərərası səriştənin və ümumilikdə fərdin şəxsiyyətinin inkişafı ilə bağlıdır. Pragmatik aspekt kommunikativ səriştənin formalaşması ilə, pedaqoji aspekt isə dildən kənar keyfiyyətlərin inkişafını əhatə edir.

Müəllimin əsas vəzifələrindən biri tələbələrə mədəniyyətin və dilin diskursiv davranışın spesifikasiyi ilə tanış etmək üçün öyrətdiyi xarici dilin sosial-mədəni komponentinin məzmununun uyğunlaşdırılmasından ibarətdir. Seçilmiş materialın tələbələrdə idrak fəaliyyətini və xarici dildə mədəniyyətlərərası ünsiyyəti formalaşdırmaq vacibdir. Dünyada xarici dillərin öyrədilməsi və öyrənilməsinə artan tələbat informasiya texnologiyalarının tələbələrə mədəni biliklərə çıxışı, təkmil orijinal öyrənmə resursları və hədəf dilin doğma danışanları ilə ünsiyyətin təmin etmək ehtiyaclarını necə qarşılıqlı biləcəyinə marağı artırmışdır [3]. İngilis dilinin tədrisində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadəyə marağ son onilliklərdə, xüsusən oxu və yazı bacarıqlarını gücləndirmək üçün kəskin şəkildə artmışdır. İngilis dilinin öyrənilməsi üçün informasiya texnologiyaları təlim materialları və abdləri geniş yayılmışdır və bunlara video diskler, əvvəlcədən paketlənmiş danışıq programları, CD-ROM-lar, konfrans və ya distant təhsil sistemləri və İnternet daxildir. Ümumiyyətlə, mədəniyyətlərərası kommunikativ səriştənin formalaşması tələbələrin şəxsiyyətinin inkişafı, onların bacarıqları və mədəniyyətlərin dialqonunda əməkdaşlıq, qarşılıqlı hörmət, mədəni fərqliliklərə qarşı dözümlülük və mədəni mənəvlərin aradan qaldırılması prinsiplərinə əsaslanan mədəniyyətlərin dialqonunda iştirak etmək istəyi ilə əlaqəli olmalıdır.

Mədəniyyətlər arasında dialqon kontekstində fərqli mədəniyyətlə tanışlıq prosesində tələbə yad mədəniyyət haqqında biliyi artırmaq üçün koqnitiv vasitələrdən yararlanmalıdır. Mədəniyyətlərərası konsepsiya müxtəlif mədəniyyətlərin nümayəndələri arasında uğurlu ünsiyyət üçün ilkin şərt olan, onların qarşılıqlı fərqlərinin tanınması fonunda mədəniyyətlər arasında dinamik qarşılıqlı əlaqəyə əsaslanan nəzəri 7 konsepsiyadır. Millətin mədəni dəyərləri dildə öz əksini tapır. O, bütün digər ölçülərdə mədəniyyətlərərası ünsiyyətin ən mühüm komponenti kimi millətlərin yaxınlaşmasına töhfə verə bilər və ya münafiqə üçün bəhanə ola bilər. Şifahi səviyyədə səhv şərhəndən əvvəl çox vaxt mədəni fonun yanlış təfsiri nəticəsində baş verir. Xarici dilin tədrisi təkcə qrammatika və lüğət deyil, həm də ilk növbədə xarici reallığı və mədəni dəyərlərin öyrədilməsini nəzərdə tutur. Bunlar həm şifahi, həm də qeyri-şifahi səviyyədə ünsiyyətə aiddir. Məlumdur ki, əgər bir çox mədəniyyətlərdə baş təpətmək razılıq, baş silkəlmək isə rədd etmək deməkdirsə, digər mədəniyyətlərdə bu simvolizmə əks mənalar verilir. Təbii ki, mədəniyyətdən asılı olaraq bu hərəkət həm də fərqli salamlama-vida ritualı ilə müşayiət olunur ki, onun yanlış şərhü ünsiyyətdə olan insanlar arasında sosial münafiqəyə səbəb ola bilər. Alman professor, dilçi alim Jörq Roçe mədəniyyətlər arasındakı münasibətlərin müxtəlifliyini aysberq sxemində bənzətdirdi [8, səh. 230]. Onun fikrincə, biz görmə və ya eşitmə orqanları ilə bu və ya digər xalqın mədəniyyətinin yalnız zahiri məqamlarını (aysberqin görünən tərəfi) görürük. Aysberqin böyük bir parçası olan vad mədəniyyətə xas olan aynələr, adət-ənənələr, folklor, rəssamlıq, musiqi və s. süyun altında qalır, bu baxımdan

²⁶ Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Bala Dövlət Universiteti yegana_qrshv1287@mail.ru

da biz onları görmürük.

Hər bir xalqın dilində onun mədəniyyəti üçün vacib olan dəyər və inanclar əks olunur, müəyyən konseptual münasibətlər formalaşır, sonradan şifahi şəkildə təzahür edir. Bu dəyərləri bilmədən dili yarımqıç öyrənmək olar. İki mədəniyyətin paralel mövcudluğu o demək deyil ki, onlar arasında anlaşma avtomatik olaraq əldə edilir. Dəyərləri bir-birinə elə uyğunlaşdırmaq lazımdır ki, əcnəbi razı qalsın, lakin öz dəyərini də rədd etməsin. Mədəniyyətlərəsi metodla tədris zamanı təkcə xarici mədəniyyət haqqında biliklərin sadə çatdırılması deyil, həm də onun dünyagörüşü-konseptual izahı və ötürülməsini nəzərdə tutur. Bu proses isə çoxmərəhəli xarakter kəsb edir. Müvafiq proses ilk növbədə dözümlülük prinsiplərinə yiyələnməyi, özü ilə yad arasında rəasional paralellər aparmaq əsasında yad adamı müxtəlif perspektivlərdə qavramaq və tanımaq bacarığını inkişaf etdirməyi əhatə edir. Qeyd edilən faktorlar ünsiyyəti 8 adekvat və yaradıcı şəkildə idarə etməklə bağlıdır. Bu baxımdan da dialoq bacarığına və kommunikativ kompetensiyalara yiyələnmək olduqca mühüm bir məsələdir. Xarici dil dərsi linqvistik səriştə ilə yanaşı, sosial aspektdə də müəyyən miqdarda mədəniyyətlərəsi bacarıqlar formalaşdırır. Mədəniyyətlərəsi təlim müəllim və tələbə arasında yaradıcı qarşılıqlı əlaqənin baş verdiyi zaman fəal davranışa yönəlmiş təlim prosesidir. Bu faktor dinamik bir prosesdir, unutmmaq olmaq ki, dərs zamanı əldə edilmiş biliklər praktiki olaraq reallaşdırılır.

İSTİFADƏ OLUNAN ƏDƏBİYYAT Azərbaycan dilində

1. Gözalova T. Xarici dil dərslərində bədi mətnlərin rolu və mədəniyyətlərəsi aspekti haqqında. "Xarici dillərin tədrisində aktual problemləri" mövzusunda Respublika elmi-praktiki konfransının tezisləri (11-12 may, 2017-ci il). – Bakı: Mütərcim, 2017. – 520 s. Səh. 210-212
2. Məmmədov M., Şirəliyev Ə. Xarici dilin tədrisində metodiki və psixoloji yanaşmalar. Dil və ədəbiyyat. XI cild. № 2, 2021, səh. 110-119 Rus dilində
3. Окефорт Р.Л. Социально-педагогическое и интеллектуально-настроением изучением языка с помощью компьютера (ICALL). - Нью-Джерси: Ассошиэтид Лоуренс Эрбаум, 1995.
4. Пересылкин, А.П. Формирование коммуникативной и межкультурной компетенции в процессе обучения студентов иностранному языку // А.П. Пересылкин, Л.В. Цурикова, Н.Л. Гусакова // Влиян. вел. Белгородского гос. ун-та. Сер. Гуманитарные науки. - 2011. - №18(113). - С. 277-282. İngilis dili 9
5. Arevalo-Guero, E. (2009). Assessing the Development of Learners' Intercultural Sensitivity and Intercultural Communicative Competence: The Intercultural Spanish Course. Unpublished Doctoral dissertation. Baltimore: University of Maryland.
6. Byram, M. S. (1997) Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon, Philadelphia, Toronto, Sydney, Johannesburg: Multilingual Matters Ltd.
7. Willerns, Gerard M. (2002). Language Teacher Education Policy Promoting Linguistic Diversity and Intercultural Communication, Council of Europe, Strasbourg. Alman dilində
8. Roche, Jörg. 2008. Fremdspracherwerb /Fremdsprachendidaktik. 2. Auflg. A. Francke. Tübingen und Basel. Türk dilində
9. Gökmen, M.Ertan (2005). "Yabancı Dil Öğretiminde Kültürlerarası İletişimsel Edinç", Dil Dergisi, Nisan – Mayıs – Haziran 2005, S.128, ss.69-78. 1
10. 0. Kızılaslan I (2010). Yabancı Dil Öğretmen Yetiştirme Sürecinde Kültürlerarasılık. Milli Eğitim. Cilt: 40 Sayı: 185, 1.01.2010, ss.81-89

Açar sözlər: ingilis dili, xarici dilin tədrisi, mədəniyyətlərəsi ünsiyyət, kommunikativ kompetensiyalar, mədəniyyətlərin dialoqu

. Key words: english language, foreign language teaching, intercultural communication, communicative competences. dialogue of cultures.

Ключевые слова: английский язык, преподавание иностранного языка, межкультурная коммуникация, коммуникативные компетенции, диалог культур.

Xülasə

İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİ ZAMANI TƏLƏBƏLƏR ARASINDA MƏDƏNİYYƏTLƏRƏSİ VƏ KOMMUNİKATİV KOMPETENSİYALƏRİN FORMALAŞDIRILMASI

Bu məqalədə linqvistik səriştə və mədəniyyətlərəsi ünsiyyət bacarıqlarında ingilis dilinin tədrisinin rolu müzakirə olunur. Məqalədə ingilis dilini öyrənənlərin tədris prosesində mədəniyyətlərəsi ünsiyyət səriştəsinin necə inkişaf etdirilməsi, eləcə də ingilis dilinin tədrisində vacib məqsədlərini başa düşmək yolları araşdırılır. Xarici dili öyrənmək prosesində tələbələr müxtəlif mədəniyyətlərə, baxışlara və 10 dəyərlərə məruz qala bilərlər. Bu, həm də onlara mədəniyyətlərəsi səriştəni inkişaf etdirməyə kömək edə bilər, müxtəlif mənşəli insanlarla səmərəli və uyğun ünsiyyət qurmaq bacarığı burada mühüm rol oynayır. İngilis dilinin tədrisi zamanı tələbələr arasında mədəniyyətlərəsi və kommunikativ kompetensiyaların formalaşdırılması olduqca mühüm bir məsələdir. Ümumiyyətlə, müvafiq sahənin kompetensiyası mövcud bilik və bacarıqları praktiki təcürbədə tətbiq etmək bacarığı ilə bağlıdır. Müəllim tələbələrdə bu mühüm nüansı inkişaf etdirməli, mədəniyyətlərin dialoquna, tolerant ideyalara öz töhfəsini verməlidir.

Summary

FORMATION OF INTERCULTURAL AND COMMUNICATIVE COMPETENCES AMONG STUDENTS DURING ENGLISH LANGUAGE TEACHING

This article discusses the role of English language teaching in linguistic competence and intercultural communication skills. The article examines how to develop intercultural communication competence in the teaching process of English language learners, as well as ways to understand the important goals of English language teaching. In the process of learning a foreign language, students can be exposed to different cultures, views and values. It can also help them develop intercultural competence, where the ability to communicate effectively and appropriately with people from different backgrounds plays an important role. Formation of intercultural and communicative competences among students is a very important issue during the teaching of English language. In general, the competence of the relevant field is related to the ability to apply existing knowledge and skills in practical experience. The teacher should develop this important nuance in students, contribute to the dialogue of cultures and tolerant ideas.

RƏYÇİ: dos. L.Ələkbərova